

Orgaanisten peltomaiden kestävä vesienhallinta -seminaariin

Aika: keskiviikko 23.10.2024 8:30-15:40

Aika: Pörssitalo, Fabianinkatu 14, Helsinki ja etäyhteyksin

9:15-9:35 Suomen tavoitteet turve- ja orgaanisten maiden käytölle, *maa- ja metsätalousministeri Sari Essayah*

Hyvät seminaarin osallistujat,

Kuluneiden puolitoista vuoden aikana maa- ja metsätalousministerin pestissä olen huomannut, että on asioita, joiden pitäisi olla itsestään selviä, mutta jotka eivät sitä kuitenkaan ole. Haluan nostaa esiin kaksi tällaista asiaa tänään. Ensinnäkin maatalouden tärkein tehtävä on tuottaa ruokaa ja toiseksi - maa- ja metsätalous ei ole ongelma, vaan osa ratkaisua ilmastokysymyksiin.

Maanviljelijän ammatti on noussut viimeisten vuosikymmenien aikana johdonmukaisesti erittäin arvostetuksi. Suomi on herännyt siihen, ettei ruoka ole itsestäänselvyys, ja ruokasektoria arvostetaan syvästi. Arvostava asenne ja arvostava puhe maataloudesta ovat merkityksellisiä alan tulevaisuuden kannalta erityisesti rohkaisemassa alalle nuoria yrittäjiä.

Suomi on tuoreen kansainvälisen vertailun mukaan ruokaturvalla mitattuna maailman ykkönen. Ilman elinvoimaista maataloustuotantoa sekä kotimaista elintarvikkeiden jalostusta ei voida tavoitella riittävää omavaraisuutta ja taata elintarvikkeiden saatavuutta kaikissa oloissa. Huoltovarmuus on sitä, että myös poikkeustilanteissa meille kaikille pystytään turvaamaan elämisen perusedellytykset eli ruokaa, puhdasta vettä ja lämpöä. Oma kestävä ruoantuotanto on parasta mahdollista huoltovarmuutta kaikille suomalaisille. Ruuantuotannon ulkoistaminen Suomen rajojen ulkopuolelle ei ole vastuullista ei kestävää, eikä kannattavaa, puhumattakaan huoltovarmuudesta tai ruokaturvasta. On varmistettava, että pystymme pitämään ruuantuotannon lähellä ja hallitsemaan sitä itse.

Hallitusohjelmassa on nostettu vahvasti esille ruuan tuottaminen maatalouden ensisijaisena tehtävänä. Tärkeä osa ruokaturvaa on peltojen hyvästä kasvukunnosta huolehtiminen: maaperän hyvä kunto, sen terveys ja vesitaloudesta huolehtiminen. Jotta tuottajat pystyvät myös jatkossa hoitamaan osansa ruokaturvan varmistamisessa, tulee turvata maatalouden kannattavuus. Esitettävät ja käyttöön otettavat ympäristö- ja ilmastotoimet eivät saa heikentää tilojen kannattavuutta. Meidän maataloudellamme ei ole siihen varaa, meillä ei ole siihen varaa.

Hyvät kuulijat,

Ilmastopolitiikalle asetetaan tavoitteita kansainvälisellä ja EU-tasolla sekä kansallisesti. EU:n ilmastopolitiikka pohjaa kansainväliseen YK:n ilmastopöytäkirjaan. EU:n ilmastolainsäädännössä on asetettu tavoitteita niin kasvihuonekaasupäästöjen vähentämiseksi, nieluksen ylläpitämiseksi kuin hiilineutraaliudelle (2050).

Suomen kansallisen ilmastopolitiikan tavoitteet on kirjattu ilmastolakiin, joka on ilmastopolitiikkamme keskeinen pilari. Ilmastolaki sisältää päästövähennystavoitteet vuosille 2030, 2040 ja 2050 sekä hiilineutraalisuustavoitteen vuoteen 2035. Ilmastolain mukaan ilmastosuunnitelmien valmistelussa on huomioitava mahdolliset vaikutukset kotimaiseen ruokaturvaan.

Kaikkien sektoreiden, myös maatalouden, tulee tehdä osansa asetettujen tavoitteiden saavuttamiseksi. Elämme yhteisessä maailmassa, lopulta saman taivaan alla, yhteisten vesien äärellä ja viljeltyjen ja laidunnettujen peltojen varassa. Maatalous tulee aina aiheuttamaan jonkin verran päästöjä, emme pysty niitä kokonaan eliminoimaan. Samalla on tärkeää, että käytämme peltoalaamme resurssitehokkaasti ja vastuullisesti. Tarvitsemme kokonaisvaltaista ajattelua maatalousmaan käytöstä.

Ilmastolain uudistamisen yhteydessä vuonna 2022 maankäyttösektorin ilmastosuunnitelma tuli osaksi lakia. Turve- ja orgaaniset maat, niiden käyttö ja niistä syntyvät päästöt ja niiden vähentäminen ovat merkittävä osa maankäyttösektoria ja vuonna 2022 hyväksyttyä ensimmäistä maankäyttösektorin ilmastosuunnitelmaa MISUa. MISU:n tavoitteena on muun muassa perustaa ilmastokosteikkoja turvepelloille ja korottaa nurmiviljeltyjen turvepeltojen pohjaveden pintaa. Keskipitkän aikavälin ilmastosuunnitelmassa (KAISU) on myös turvemaihin liittyviä päästövähennystoimia, jotka ovat yhteneväisiä MISU:ssa olevien toimien kanssa.

Turvepeltojen kestävä käyttö on osa maatalouspolitiikkaa ja kansallisen CAP-suunnitelman tavoitteita. Turve- ja orgaanisilla mailla on keskeinen rooli ilmastotyössä. Maaperää emme voi valita, mutta turvemaiden käytön kestävyttä voimme entisestään vahvistaa. Keskeistä on vähentää maaperän päästöjä ja huolehtia vesistöistä ja luonnon monimuotoisuudesta.

Turvemaat ja niiden viljely eivät ole haaste vain Suomessa. Keskustelu turpeen ympärillä on kasvussa myös EU:ssa. Turvemaidella toteutettavat ilmastotoimet nähdään yhtenä kustannustehokkaimpana kokonaisuutena maatalouden kasvihuonekaasupäästöjen vähentämiseksi. Esimerkiksi EU:n ennallistamisasetus sisältää pinta-alatavoitteita maatalouskäytössä olevien turvepeltojen ennallistamiseen vuosille 2030 (30 %), 2040 (40 %) ja 2050 (50 %).

Vuoden 2030 tavoitteen osalta ennallistettavasta alasta vähintään 25 % on vetettävä, vuosien 2040 ja 2050 osalta vettäminen koskee vähintään kolmasosaa ennallistettavasta pinta-alasta. Osa toimista voidaan tehdä ojitetuissa turvemetsissä tai turvetuotantoalueilla. Ennallistettava ja vetettävä hehtaarimäärä tarkentuvat kansallisen ennallistamissuunnitelman laatimisen yhteydessä.

Joillain alueilla Suomessa jopa kolmannes maatalousmaasta on turvemaata. Suurin osa turvemaista sijaitsee alueilla, joilla kotieläintaloudella on merkittävä asema. Onkin tärkeää varmistaa, että näillä tiloilla on mahdollisuudet kestäväan ja kannattavaan tuotantoon myös tulevaisuudessa. On hyvä muistaa, että turvepelloilla on tärkeä rooli ruoantuotannossa, esimerkiksi kuivina vuosina turvepellot ovat niitä tuottoisimpia.

Turvepeltoihin soveltuvien käytäntöjen kehittäminen on tärkeää. Ratkaisuja tulee räätälöidä erilaisille kohteille. Turvemaiden kestävä käyttö on painopisteenä sekä kansallisessa että EU-politiikoissa ja niiden toimeenpanossa.

Tavoitteena on, että

- vähennetään päästöjä sekä ylläpidetään ja edistetään hiilinieluja ja -varastoja
- vähennetään haitallisia vesistövaikutuksia
- edistetään monimuotoisuutta.

Turvemaihin liittyvä tutkimus (ml. päästömittaukset, eri viljelymenetelmien vaikutukset), osaaminen, neuvonta ja ammatillinen koulutus sekä tietoaineistojen (paikkatieto) edistäminen ja hyödyntäminen ovat ensiarvoisen tärkeitä matkalla kohti turvemaiden kestävämpää käyttöä. Lisäksi tulee kehittää ja levittää viljelijöiden, maanomistajien ja muiden toimijoiden käyttöön soveltuvaa turvemaita koskevaa tietoa.

Turve- ja orgaanisten maiden kestävä käytön kehittämisen yhteydessä tulee samanaikaisesti kehittää kansallista kasvihuonekaasuinventaariota. Tehtyjen ilmastotoimien vaikutukset tulee saada nykyistä paremmin näkyviin kansallisessa inventaariossa. Maatiloilla ilmastotoimia ei tehdä inventaariota varten, mutta kansallinen kasvihuonekaasuinventaario on se paikka, missä toimet tulevat näkyviksi laajemmin ja ne voidaan ottaa mukaan Suomea koskeviin ilmastotavoitteisiin. Ensisijaisesti maatiloilla tehdyillä toimilla pitää olla myönteisiä vaikutuksia tilan omaan toimintaan ja kannattavuuteen.

Vain viljelijät ja maanomistajat voivat tehdä muutoksen, joten heitä tulisi aidosti kannustaa kohti kestävämpiä toimia. Maatalous on niitä harvoja aloja, joilla on mahdollisuus kehittää ratkaisuja

ilmastomuutoksen torjuntaan. Myös EU:n maatalous- ja kalastusneuvoston yhteisen maatalouspolitiikan tulevaisuudesta tällä viikolla Luxemburgissa hyväksytyissä päätelmissä nähdään tärkeäksi kannustaa ja palkita viljelijöitä ympäristön ja ilmaston eteen tehdystä työstä. Tämä on parempi tapa edetä kuin lainsäädännön tiukentaminen. Turvemailla ja niiden raivaamisella ja viljelyllä on ollut merkittävä rooli Suomen maatalouden historiassa. Rooli on vain muuttunut ympäröivän maailman muuttuessa.